

Відділ освіти
Добропільської міської ради
Методичний кабінет

Універсальна десяткова класифікація (УДК)

*Орієнтовна робоча таблиця УДК
для шкільних бібліотек*

м. Добропілля, 2018

**Універсальна десяткова класифікація
(УДК)**

Орієнтовна робоча таблиця УДК

для шкільних бібліотек

Підготувала   Ляшенко Л.П., бібліотекар НВК №1

Структура таблиць

- **Основна таблиця УДК**
  - 0 Загальний відділ
  - 1 Філософія. Психологія
  - 2 Релігія. Теологія (богослов'я)
  - 3 Суспільні науки
  - 4 (вільний)
  - 5 Математика. Природничі науки
  - 6 Прикладні науки. Медицина. Техніка.
  - 7 Мистецтво. Архітектура. Ігри. Спорт
  - 8 Мова. Мовознавство. Художня література.
Літературознавство
  - 9 Географія. Біографії. Історія

- **Допоміжні таблиці**
  - Таблиця 1а. Знаки з'єднання: приєднання +, поширення /

  - Таблиця 1б. Знаки відношення :, закріплення послідовності ::, групування [ ]

  - Таблиця 1с. Загальні визначники мови =...
  - Таблиця 1d. Загальні визначники форми документів (0...)
  - Таблиця 1е. Загальні визначники місця (1/9)
  - Таблиця 1f. Загальні визначники рас, етнічних груп та народів (=...)
  - Таблиця 1g. Загальні визначники часу "..."
  - Таблиця 1h. Запозичені позначення. Позначення не з УДК: *, А/Я, А/З
  - Таблиця 1к. Загальні визначники основних характеристик (властивостей, матеріалів, процесів, відношення, зв'язків та дій, осіб) -0...

Основні знаки поєднання класів

Знак	Назва знаку	Значення	Приклад
+	<u>плюс</u>	Знак приєднання	622+669 Гірнична справа і металургія
/	<u>До; коса риска; дріб</u>	Знак поширення	592/599 Систематична зоологія
:	<u>двокрапка</u>	Знак простого відношення	17:7 Взаємовідносини етики і мистецтва. Етика по відношенню до мистецтва
::	<u>подвійна двокрапка</u>	Знак закріплення послідовності	575::576.3 Цитогенетика
[ ]	<u>квадратні дужки (відкривається /закривається)</u>	Знак групування (логічне об'єднання кодів класів у індексі)	061.1(100): [54+66] Міжнародний союз теоретичної і прикладної хімії
*	<u>зірочка (астеріск)</u>	Знак запозиченого позначення	Приєднує до кінця індекса код з іншої класифікації
А/Я	<u>А/Я</u>	Ім'я або інше літерне позначення, що приєднується до індексу. Читається як звичайне слово	82(477.62-21 Краматорськ)-051 Письменники м.Краматорська
=	<u>знак рівності</u>	Визначник	=161.2 Українська

		мови, якою складено документ	мова
(=)	<u>дужка</u> <u>відкривається,</u> так само, <u>дужка</u> <u>закривається</u>	Визначник етносу, народу, до якого відноситься зміст документа	39(= 161.2) Етнографія українців. Звичаї українців (=161.2) – загальний визначник етносу
(0)	<u>дужка</u> <u>відкривається,</u> нуль, <u>дужка</u> <u>закривається</u>	Визначник логічної або матеріальної форми документа	94(477)''654''(075.3) Підручник з новітньої історії України ((075.3) – загальний визначник форми)
(n)	<u>дужка</u> <u>відкривається,</u> <u>цифра, дужка</u> <u>закривається</u>	Визначник географічного місця, до якого відноситься зміст документа. Буквою n та словом «цифра» позначається будь-яка цифра від 1 до 9	94(477) Історія України (477 - загальний визначник місця)
“ ”	<u>лапки</u> <u>відкриваються,</u> <u>цифра, лапки</u> <u>закриваються</u>	Позначення часу і тривалості, до яких відносять зміст документа	94(477)'' 654 '' Новітня історія України (''654'' – загальний визначник часу)

Спеціальні визначники

Спеціальні визначники розрізняють за їхніми символами:

- 1/-9** **Визначники з дефісом**
(крім -0 – Загальні визначники з дефісом)
- .01/.09** **Визначники з крапкою нуль**
- '0/'9** **Визначники з апострофом**

Послідовність приєднання визначників до основного індексу

- '1/'9** спеціальні визначники з апострофом
- .01/.09** спеціальні визначники з крапкою нуль
- 1/-9** спеціальні визначники з дефісом
- 02/-05** загальні визначники з дефісом
- (0...)** загальні визначники форми документів
- (1/9)** загальні визначники місця
- “...”** загальні визначники часу
- =...** загальні визначники мови
- (=...)** загальні визначники народів

В УДК при формуванні індексу можливі прийоми:

Інверсія (*inversion* - перестановка) або
Інтеркаляція (*intercalation* - вставка) елементів
складного індексу

Адаптування робочої схеми класифікації за УДК для систематизації документів для різних вікових груп

- дошкільники (0-6 р.) – Д
- діти молодшого шкільного віку (6-9 р.) – мл

- діти середнього (10-11 р.) та старшого шкільного віку (12-15 р.) – с та ст
- організатори дитячого читання – В

0.05 Документи для окремих категорій користувачів

*Загальні визначники форми документів
+ загальні визначники часу (віку)*

- **(0.053.4)** - документи для дошкільників
- **(0.053.5"465*06/*09")** - документи для школярів молодшого шкільного віку
- **(0.053.5"465*10/*11")** - документи для школярів середнього шкільного віку
- **(0.053.5"465*12/*15")** - документи для школярів старшого шкільного віку

Посібники для викладання, навчання та практичної підготовки

(07) Посібники для викладання, навчання та практичної підготовки

(072) Допоміжні матеріали для навчання.

Методичні посібники

(073) Навчальні програми. Навчальні плани

(075) Навчальні посібники. Шкільні підручники. Підручники для студентів

(075.2) Підручники для початкової школи.

Букварі

(075.3) Підручники та навчальні посібники для середньої школи

(075.8) (Підручники та навчальні посібники для університетів, вищих навчальних закладів

(076) Посібники для практичних занять та навчання

(079) Документи, зв'язані із змаганнями, контрольними роботами, іспитами тощо.

(079.1) Документи та вправи для контрольних робіт, змагань, іспитів, конкурсів, тестів

Збірки. Зібрання творів. Форми. Переліки. Образотворчі та графічні документи. Спеціальні види документів

(08) Збірки. Зібрання творів. Форми. Переліки. Образотворчі та графічні документи. Спеціальні види документів

(081) Зібрання творів та збірки творів одного автора

(081.1) Повні зібрання творів

(081.2) Вибрані твори

(082) Збірки творів різних авторів

(082.2) Антології. Вибрані твори. Збірки уривків, цитат

(084.3) Картографічні зображення

(089.3) Афоризми. Крилаті вирази

Тривимірні документи. Аудіо- та аудіовізуальні документи

(086.76) Оптичний звукозапис. CD (компакт-диски)

(086.82) Відеозаписи на дисках

- (086.84) Відеозаписи на магнітній стрічці
- (086.86) Оптичний відеозапис на плівці

Документи залежно від способу виготовлення

- (0.03)** Документи залежно від способу виготовлення
    - (0.034.2)** Цифрові документи
    - (0.034.2 DOC)** Документи у редакторі Word
    - (0.034.2 OEB)** Розкрити Е-книжку
    - (0.034.2PDF)** Графічний обмінний формат PDF
    - (0.034:084.122PPT)** Power Point document
- Документи, що отримані за допомогою системи Power Point

Основна таблиця УДК (скорочена)

○

0 Загальний відділ

Загальний клас групує матеріали з питань організації наукової роботи, науково-технічної інформації, писемності, інформаційних технологій, бібліографії й бібліотечної справи, журналістики тощо. Індокси цього класу використовуються для систематизації матеріалів загального характеру, що не належать до конкретної галузі.

- **00 Загальні питання науки та культури**
  - 001 Наука та знання загалом. Організація розумової праці

- 002 Друк в цілому. Документація. Книги. Авторство
- 003 Системи письма та писемності
- 004 Комп'ютерна наука та технологія. Застосування комп'ютера. Оброблення даних
- 005 Управління. Менеджмент
- 006 Стандартизація та стандарти
- 007 Діяльність і організація. Загальна теорія комунікацій і управління (кібернетика). «Соціальна інженерія»
- 008 Цивілізація. Культура. Прогрес
- **01 Бібліографія та бібліографічні покажчики. Каталоги**
- **02 Бібліотечна справа. Бібліотекознавство**
- 030 Універсальні довідкові видання (як тема)
- 050 Серійні видання. Періодика
- **06 Організації загального типу**
- **070 Газети. Преса. Журналістика**
- **08 Видання змішаного змісту. Збірники**
- **09 Рукописи. Раритети та рідкісні видання**

○ **1 Філософія. Психологія**

У класі 1 Філософія. Психологія згруповано матеріал щодо історії філософії, сутності предмета, методів, категорій філософії, філософських систем і концепцій (ідеалізму, матеріалізму, соціалістичних учень, утопічного соціалізму, марксизму). Він komponує літературу з питань загальної психології, психології окремих видів діяльності, віку та статі, парapsихології, гіпнотизму, навіювання, психотехніки. Крім того, у класі

1 розміщено літературу з питань окультизму (алхімії, магії, астрології, гороскопів, спиритизму тощо).

- 101 Сутність і роль філософії
- **11/14 Метафізика**
- **159.9 Психологія**
- **16 Логіка. Епістемологія. Теорія пізнання. Методологія та логіка науки**
- **17 Філософія моралі. Етика. Практична філософія**

○ **2 Релігія. Теологія (богослов'я)**

Клас 2 Релігія. Теологія (богослов'я) містить матеріали з питань теорії, філософії, природи релігії, релігійної практики окремих релігій та релігійних систем від доісторичних до сучасних

- **21/29 Релігійні системи. Релігії та вірування**
  - **21 Доісторичні і первісні релігії**
  - **22 Релігії, що виникли на Далекому Сході**
  - **23 Релігії, що виникли на індійському субконтиненті. Індійська релігія в широкому розумінні**
  - **24 Буддизм**
  - **25 Релігії стародавнього світу. Другорядні культури та релігії**
  - **26 Іудаїзм**

- **27 Християнство. Християнські віросповідання. Християнські церкви і деномінації**
- **28 Іслам**
- **29 Сучасні духовні рухи**

○ **3 Суспільні науки**

Клас 3 Суспільні науки... слугує для групування матеріалів щодо теорії та методології суспільних наук, статистики, демографії, соціології, політики, економіки, права, державного адміністративного управління, військової справи, соціальної допомоги та страхування, освіти та етнографії тощо.

- **30 Теорія, методологія та методи суспільних наук. Соціографія**
  - **31 Демографія, соціологія, статистика**
  - **32 Політика**
  - **33 Економіка. Економічна наука**
  - **34 Право. Юриспруденція**
  - **35 Державне адміністративне управління. Військова справа**
  - **36 Забезпечення духовних і матеріальних життєвих потреб**
  - **37 Освіта. Виховання. Навчання. Дозвілля**
  - **39 Етнографія. Звичаї. Традиції. Спосіб життя. Фольклор**
- **5 Математика та природничі науки**

Клас 5 Математика. Природничі науки відображає науки, об'єктом дослідження яких є природа, з метою

подальшого практичного використання результатів цих досліджень.

Клас 5 висвітлює питання теоретичного характеру, дослідження загальних законів фізики, хімії, біології тощо.

- **502/504 Наука про навколишнє середовище. Енвіронментологія. Збереження природних ресурсів. Загроза навколишньому середовищу та захист від неї. Екологія**
  - **51 Математика**
  - **52 Астрономія. Астрофізика. Космічні дослідження. Геодезія**
  - **53 Фізика**
  - **54 Хімія. Кристалографія. Мінералогія**
  - **55 Геологія. Науки про землю**
  - **56 Палеонтологія**
  - **57 Біологічні науки в цілому**
  - **58 Ботаніка**
  - **59 Зоологія**
- **6 Прикладні науки. Медицина. Техніка**

Клас 6 Прикладні науки. Медицина. Техніка відображає питання технології різних галузей промисловості, виробничі процеси, конструкцію обладнання, роботу транспорту і транспортних засобів, сільське господарство. У цьому класі згруповано матеріали щодо практичного використання загальних законів фізики, хімії, біології тощо з метою отримання необхідних для

життя людини матеріалів і продуктів, використання природних багатств та інше.

- 60 Біотехнологія
  - 61 Медичні науки
  - 62 Машинобудування. Техніка в цілому
  - 63 Сільське господарство. Лісове господарство. Землеробство. Тваринництво. Полювання. Мисливство. Рибне господарство
  - 64 Домоведення. Домашнє господарство. Комунальне господарство. Служба побуту
  - 65 Організація та управління підприємствами зв'язку, транспорту, торгівлі, поліграфії. Бухгалтерська справа. Рахівництво. Паблік рилейшнз. Зв'язок з громадськістю
  - 66 Хімічна технологія. Хімічна промисловість і споріднені галузі
  - 67/68 Різні галузі промисловості та ремесла. Галузі промисловості та ремесла, що виробляють готову продукцію
  - 69 Будівельна промисловість. Будівельні матеріали. Будівельно-монтажні роботи
- **7 Мистецтво. Декоративн-прикладне мистецтво. Ігри. Спорт**

Класи 7/9 об'єднують мистецтво та гуманітарні науки: філологію (мовознавство, література, літ-рознавство), географію, історію.

- 7.03 Історія мистецтва. Періоди та фази мистецтва. Школи, напрями, стилі та впливи
    - 7.071 Творчі та виконавчі професії. Професійні художники, виконавці, музиканти
  - 71 Планування у межах адміністративно-територіальних одиниць. Планування у міській та сільській місцевостях. Ландшафти, парки. Сади
  - 72 Архітектура
  - 73 Пластичні мистецтва
  - 741/744 Малювання та креслення
  - 745/749 Художні промисли. Декоративно-прикладне мистецтво. Дизайн
  - 75 Живопис
  - 76 Графічні мистецтва. Графіка
  - 77 Фотографія, техніка кінематографії та подібні процеси
  - 78 Музика
  - 791 Кінематографія. Кіномистецтво. Кінофільм
    - 791.8 Цирки. Вистави з участю дресированих або бійцівських тварин
  - 792 Театр. Сценічне мистецтво. Драматичні вистави
  - 793 Громадський відпочинок і розваги. Хореографія. Танці
  - 796/799 Спорт. Спортивні ігри. Фізична культура
- **8 Мова. Мовознавство. Художня література. Літературознавство**

Клас 8 Мова. Мовознавство. Художня література. Літературознавство складений відповідно до Таблиці Іс Загальні визначники мови.

- **80** Загальні питання лінгвістики та літератури. Філологія
- **81** Лінгвістика. Мовознавство. Мови
- **82** Художня література. Літературознавство

○ **9 Географія. Біографії. Історія**

Клас 9 Географія. Біографії. Історія містить матеріали з питань археології, географічних та історичних наук тощо.

- **90** Археологія. Передісторія. Доісторичні залишки. Краєзнавство
  - 902 Археологія
  - 903 Передісторія. Доісторичні залишки, знаряддя праці, старожитності
  - 904 Археологічні пам'ятки історичних часів
  - 908 Краєзнавство
- **91** Географія. Географічні дослідження Землі та окремих країн. Подорожі. Регіональна географія
  - 910 Загальні питання. Географія як наука. Країнознавство. Географічні дослідження. Подорожі
  - 911 Загальна географія. Окремі галузі географії (географічні дисципліни). Ландшафтознавство

- 912 Нетекстові географічні посібники
- 913 Регіональна географія. Історична географія
- 914/919 Географія окремих країн
- **92 Біографічні дослідження. Генеалогія. Геральдика (гербознавство). Прапори, стяги**
- **93/94 Історія**
  - **930 Історична наука. Історіографія**
  - **94 Історія загалом**

Основна таблиця УДК

0 Загальний відділ

00 Загальні питання науки та культури

001 Наука та знання загалом. Організація розумової праці

001(091) Історія науки загалом

001(092) Біографії вчених та винахідників

001-051 Професія вчений

001.894 Винаходи та відкриття

001.94 Опубліковані відомості про явища, які не одержали повного пояснення

002 Друк загалом. Документація. Книги. Авторство

003 Системи письма та писемності

004 Комп'ютерна наука та технологія.

Застосування комп'ютера. Оброблення даних

004.3 Апаратне забезпечення комп'ютерів

004.4 Програмне забезпечення
004.7 Комп'ютерний зв'язок. Комп'ютерні мережі
004.8 Штучний інтелект
004.9 Прикладні інформаційні (комп'ютерні) технології

005 Управління. Менеджмент

006 Стандартизація та стандарти

007 Діяльність і організація. Загальна теорія комунікацій і управління (кібернетика).

«Соціальна інженерія»

008 Цивілізація. Культура. Прогрес

01 Бібліографія та бібліографічні

показчики. Каталоги

01(091) Історія бібліографії

01(092) Біографії вчених-бібліографів

01(477) Бібліографія в Україні

011/015 Універсальні та загальні бібліографії

016 Галузеві бібліографії

016:81 Бібліографії з мовознавства

016:82 Бібліографії з художньої літератури

016:91 Бібліографії з географії

016:93/94 Бібліографії з історії

017/019 Каталоги

02 Бібліотечна справа. Бібліотекознавство

02-051 Професія бібліотекар

021 Функції, значення, цінність, розвиток бібліотек

022 Бібліотечне приміщення, будівля та прилеглі території. Обладнання

- 023 Організація роботи бібліотек. Кадри.
Персонал бібліотеки
- 024 Відносини з читачами (обслуговування).
Регулювання користуванням бібліотекою
- 025 Адміністративні відділи бібліотеки
(формування фондів, довідково-бібліографічна
робота, книговидача)
- 026 Галузеві та спеціальні бібліотеки
- 027 Універсальні бібліотеки
- 027.6 Бібліотеки для певних груп користувачів
- 027.7 Бібліотеки середніх спеціальних і вищих
навчальних закладів
- 027.8 Бібліотеки загальноосвітніх шкіл
- 028 Читання (психологія читання, методи та
техніка читання)
- 030 Довідкові видання загального типу**
- 031 Енциклопедії**
- 035 Довідники**
- 038 Словники**
- 050 Серійні публікації. Періодика**
- 06 Організації загального типу**
06(477) Організації загального типу в Україні
- 061 Організації та інші типи об'єднань
*061(477) Організації та інші типи об'єднань в
Україні*
061-053.2 Дитячі організації та об'єднання
- 061(477)-053.2 Дитячі організації та об'єднання в
Україні*
- 069 Музеї. Виставки
069(477) Музеї, виставки в Україні
- 070 Газети. Преса. Журналістика**

07-051 *Професія журналіст*

070(477) *Газети та преса в Україні*

08 Видання змішаного змісту. Збірники

082 Збірники творів різних авторів на різні теми

087.5 Науково-популярна література для дітей

087.5 (031) Дитячі енциклопедії

09 Рукописи. Раритети та рідкісні видання

097 Книги зі знаками власників

1 Філософія. Психологія

101 Сутність і роль філософії

1(091) Історія філософії та психології

1(092) Біографії вчених-філософів та вчених психологів

11/14 Метафізика

111.852 Естетика (об'єктивна та суб'єктивна)

133 Паранормальні явища. Окультизм. Псі-явища (псі-феномен)

159.9 Психологія

159.922.7 Дитяча психологія. Педологія.

Педопсихологія

16 Логіка. Епістемологія. Теорія пізнання.

Методологія та логіка науки

17 Філософія моралі. Етика. Практична філософія

172 Соціальна етика. Виконання людьми громадянських обов'язків

173 Родинна етика

174 Професійна та ділова етика

177 Етика та суспільство

2 Релігія. Теологія (богослов'я)

2-2 Підстави (докази) релігії

2-9 Історія віри, релігії, віросповідання або церкви

21/29 Релігійні системи. Релігії та вірування

21 Доісторичні і первісні релігії

22 Релігії, що виникли на Далекому Сході

23 Релігії, що виникли на індійському субконтиненті. Індійська релігія в широкому розумінні

24 Буддизм

25 Релігії стародавнього світу. Другорядні культури та релігії

26 Іудаїзм

27 Християнство. Християнські віросповідання. Християнські церкви і деномінації

27-2 Біблія

271 Східна церква

272/273 Католицька церква

274/278 Протестантські церкви

279 Інші християнські рухи та церкви

28 Іслам

29 Сучасні духовні рухи

3 Суспільні науки

30 Теорія, методологія та методи суспільних наук. Соціографія

31 Демографія, соціологія, статистика

311 Статистика як наука. Теорія статистики

314 Демографія. Вивчення народонаселення

316 Соціологія

32 Політика

323 Внутрішні справи. Внутрішня політика

323(477) *Внутрішні справи. Внутрішня політика в Україні*

323(4/9) *Внутрішні справи. Внутрішня політика окремих країн світу*

327 Міжнародні зв'язки. Світова політика.

Міжнародні справи. Зовнішня політика

327(477) *Зовнішня політика в Україні*

327(4/9) *Зовнішня політика окремих країн світу*

328 Парламенти. Представництво народу. Уряди

328(477) *Парламенти. Представництво народу.*

Уряд в Україні

328(4/9) *Парламенти. Представництво народу.*

Уряди окремих країн світу

329 Політичні партії та рухи

329(477) *Політичні партії та рухи в Україні*

33 Економіка. Економічна наука

331 Праця. Працевлаштування. Робота. Економіка праці. Організація праці

331.54 Професія. Заняття. Вибір професії

332 Регіональна економіка. Територіальна економіка. Економіка землі. Економіка житла

336 Фінанси

338 Економічне становище. Економічна політика.

Управління та планування в економіці.

Виробництво. Послуги. Ціни

338(477) *Економічне становище в Україні*

338(4/9) *Економічне становище окремих країн*

339 Торгівля. Міжнародні економічні відносини.
Світова економіка

34 Право. Юриспруденція

34-051 Професія юрист

341 Міжнародне право

342 Державне право. Конституційне право.

Адміністративне право

342.7 Основні права. Права людини. Права та
обов'язки громадян

342.7-053.2 Права дитини

343/344 Кримінальне право. Карні порушення.

Особливі види кримінального права

347 Цивільне право

347.6 Сімейне право. Спадкове право. Спадкоємці.

Наступники

349 Спеціальні галузі права

349.2 Трудове право

35 Державне адміністративне управління.

Військова справа

352/354 Рівні державного адміністративного
управління. Місцева, регіональна, центральна
адміністрація

355/359 Військова справа. Воєнне мистецтво.

Воєнні науки. Оборона. Збройні сили

36 Забезпечення духовних і матеріальних життєвих потреб

37 Освіта. Виховання. Навчання. Дозвілля

37-051 Професія вчителя

37.0 Основні види та принципи освіти

37.014.1 Шкільна освітня реформа

- 37.015 Дисципліни освітньої теорії. Окремі педагогічні науки
- 37.016 Курс навчання. Предметне навчання
- 37.017 Цілі та ідеали освіти і виховання
- 37.018 Організація освіти. Основні форми та структура освіти
  - 37.018.1 Домашнє виховання. Сімейне виховання. Приватне навчання
- 37.04 Освіта та виховання з урахуванням індивідуальних особливостей виховуваних.
Консультування
- 37.06 Соціальні проблеми. Людські контакти, зв'язки
- 37.09 Організація навчання та виховання
  - 37.091.4 Системи виховання
- 373 Види загальноосвітніх шкіл**
- 373.0 Основні види та принципи шкільної освіти**
- 373.015 Дисципліни освітньої теорії. Окремі педагогічні науки в школі
- 373.017 Цілі та ідеали шкільної освіти і виховання
- 373.018 Організація шкільної освіти. Основні форми та структура шкільної освіти
- 373.09 Організація навчання та виховання в загальноосвітніх навчальних закладах
- 37.091.12-051:005.336.2 Компетентність педагога
- 373.2 Дошкільна освіта та виховання**
- 373.2.0 Основні види та принципи дошкільної освіти та виховання
  - 373.2.015 Дошкільна освіта та виховання.
Дисципліни освітньої теорії. Окремі педагогічні науки

373.2.016 Дошкільна освіта та виховання.

Предметне навчання

373.2.017 Цілі та ідеали дошкільної освіти і виховання

373.2.018 Організація дошкільної освіти. Основні форми та структура дошкільної освіти

373.2.09 Організація навчання та виховання в дошкільних закладах

373.3 Початкова школа. Початковий рівень.

Підготовчі школи

373.3.016 Початкова школа. Початковий рівень.

Підготовчі школи. Предметне навчання

373.3.016:811.161.2 Методика викладання української мови

373.3.016:811 Методика викладання іноземних мов

373.3.016:028 Методика викладання читання

373.3.016:17 Методика викладання етики та основ християнської етики

373.3.016:78 Методика викладання музичного мистецтва

373.3.016:741/744 Методика викладання образотворчого мистецтва

373.3.016:51 Методика викладання математики

373.3.016:16 Методика викладання логіки

373.3.016:004 Методика викладання інформатики

373.3.016:502/504 Методика викладання природознавства

373.3.016:3 Методика викладання «Я і Україна»

373.3.016:502/504 Методика викладання «Навколишній світ»

373.3.016:336 Методика викладання фінансової грамотності

373.3.016:745/749 Методика викладання художньої праці

373.3.016:796 Методика викладання фізичної культури

373.3.016:613/614 Методика викладання основ здоров'я

373.5 Середні школи

373.5.016 Середні школи. Предметне навчання

373.5.016:811.161.2 Методика викладання української мови

373.5.016:811.161.1 Методика викладання російської мови

373.5.016:811 Методика викладання іноземних мов

373.5.016:821.161.2 Методика викладання української літератури

373.5.016:821 Методика викладання світової літератури

373.5.016:94(477) Методика викладання історії України

373.5.016:94(100) Методика викладання всесвітньої історії

373.5.016:34 Методика викладання правознавства

373.5.016:17 Методика викладання етики та основ християнської етики

373.5.016:78 Методика викладання музичного мистецтва

373.5.016:741/744 Методика викладання образотворчого мистецтва

373.5.016:7 Методика викладання мистецтва
(інтегрований курс)
373.5.016:008 Методика викладання художньої
культури
373.5.016:111.852 Методика викладання естетики
373.5.016:51 Методика викладання математики
373.5.016:16 Методика викладання логіки
373.5.016:004 Методика викладання інформатики
373.5.016:53 Методика викладання фізики
373.5.016:52 Методика викладання астрономії
373.5.016:54 Методика викладання хімії
373.5.016:57 Методика викладання біології
373.5.016:574 Методика викладання екології
373.5.016 Методика викладання географії
373.5.016:62 Методика викладання трудового
навчання
373.5.016:796 Методика викладання фізичної
культури
373.5.016:613/614 Методика викладання основ
здоров'я

374 Позашкільна освіта та підготовка.

Подальша освіта. Самоосвіта

376 Освіта, навчання, підготовка особливих груп
осіб. Спеціальні школи

377 Спеціалізоване навчання. Професійно- технічне навчання. Професійні коледжі.

Політехнічна освіта

**378 Вища освіта. Вища школа. Підготовка
наукових кадрів**

**39 Етнографія. Звичаї. Традиції. Спосіб життя.
Фольклор**

39(=161.2) Етнографія українців. Звичаї українців.
Спосіб життя українців. Український фольклор
391 Народний одяг. Народні костюми.
Національний одяг. Народні прикраси. Мода
394 Громадське життя. Життя народу
394.2 Національні свята. Народні свята. Народні
гуляння
394.2(=161.2) Національні свята українців. Народні
свята українців. Народні гуляння українців
394.4 Громадські урочистості
394.4(477) Громадські урочистості в Україні
398 Фольклор у вузькому значенні
398(=161.2) Український фольклор
398(477.62) Фольклор Донеччини
398(100) Світовий фольклор
398(=...) Фольклор окремих народів світу
398:001 Фольклористика

4 (вільний)

5 Математика. Природничі науки

50 Загальні відомості про математичні та природничі науки

502/504 Наука про навколишнє середовище.
Енвіронментологія. Збереження природних
ресурсів. Загроза навколишньому середовищу та
захист від неї. Екологія

51 Математика

51(091) Історія математики

51(092) Вчені-математики

51(089.3) Цікава математика

512 Алгебра

514 Геометрія

51(079.1) Посібники з математики, що містять задачі

52 Астрономія. Астрофізика. Космічні дослідження. Геодезія

52(091) Історія астрономії

52(092) Вчені-астрономи

52(089.3) Цікава астрономія

523 Сонячна система

524 Зорі. Зоряні системи. Всесвіт

528 Геодезія. Топографічно-геодезичні роботи.

Фотограмметрія. Дистанційне зондування.

Картографія

53 Фізика

53(07) Навчальні посібники з фізики

53(079) Посібники з фізики, що містять задачі

53(091) Історія фізики

53(092) Вчені- фізики

53(089.3) Цікава фізика

531/534 Механіка. Механічні коливання. Хвилі.

Акустика

535 Оптика

536 Термодинаміка. Статична фізика

537 Електрика. Магнетизм. Електромагнетизм

538.9 Фізика конденсованої матерії (в рідинному і твердому стані)

539 Фізична природа матерії

54 Хімія. Кристалографія. Мінералогія

54(07) Підручники та навчальні посібники з хімії

54(076.5) Практичні вправи з хімії

54(079.1) Посібники з хімії, що містять задачі

54(091) Історія хімії

54(092) Вчені- хіміки

54(089.3) Цікава хімія

543 Аналітична хімія

544 Фізична хімія

546 Неорганічна хімія

547 Органічна хімія

548/549 Мінералогічні науки. Кристалографія.

Мінералогія.

55 Геологія. Науки про землю

550 Допоміжні геологічні науки

551 Загальна геологія. Метеорологія. Кліматологія.

Історична геологія. Стратиграфія. Палеогеографія

551.5 Метеорологія

553 Економічна геологія. Родовища корисних
копалин

556 Гідросфера. Вода в цілому. Гідрологія

56 Палеонтологія

57 Біологічні науки в цілому

57(091) Історія біологічних наук

57(092) Вчені- біологи

57(089.3) Цікава біологія

572 Антропологія

574 Загальна екологія та біорізноманітність

58 Ботаніка

59 Зоологія

592/599 Систематична зоологія

592 Безхребетні

594 Молюски
595 Членисті
597/599 Хребетні
597.2/.5 Риби. Іхтіологія
597.6/.9 Земноводні (амфібії)
598.1 Плазуни (рептилії). Герпетологія
598.2 Птахи. Птахи в цілому. Орнітологія
599 Ссавці

6 Прикладні науки. Медицина. Техніка

60 Біотехнологія

61 Медичні науки

61(091) Історія медицини

61(092) Вчені-медики

6-051 Професія медик

611/612 Біологія людини

613/614 Гігієна в цілому. Валеологія та гігієна
особистості. Охорона здоров'я та гігієна.

Попередження нещасних випадків

615 Фармакологія. Терапія. Токсикологія

616/618 Патологія. Клінічна медицина. Хірургія.

Ортопедія. Офтальмологія. Гінекологія.

Акушерство

619 Ветеринарна медицина

62 Машинобудування. Техніка в цілому

62(091) Історія техніки

62-053.2 Юні техніки

620 Випробування матеріалів. Матеріали промислового значення. Електростанції. Економіка енергетики

621 Загальне машинобудування. Ядерна техніка.

Електротехніка. Машинобудування загалом

621.39 Телекомунікація. Зв'язок. Телеграф.

Телефон. Радіозв'язок. Техніка та обладнання для передачі зображень (ідео технологія та обладнання). Телекерування

622 Гірнична справа

623 Військова техніка

624/628 Будівництво інженерних споруд та будівельні конструкції в цілому

629 Техніка транспортних засобів

63 Сільське господарство. Лісове господарство.

Землеробство. Тваринництво. Полювання.

Мисливство. Рибне господарство

630 Лісове господарство. Лісівництво

631/635 Організація та управління сільським господарством. Землеробство (агрономія)

635.8 Гриби

635.9 Декоративні рослини. Декоративне садівництво

636/639 Тваринництво. Продукти тваринництва.

Полювання. Мисливство. Рибне господарство

636.7 Собаки

636.8 Кішки

636.9 Інші тварини, яких утримують люди

64 Домоведення. Домашнє господарство.

Комунальне господарство. Служба побуту

641/642 Продукти харчування. Приготування їжі.
Страви. Харчування

**65 Організація та управління підприємствами
зв'язку, транспорту, торгівлі, поліграфії.**

**Бухгалтерська справа. Рахівництво. Паблік
рилейшнз. Зв'язок з громадськістю**

651 Конторська (канцелярська) справа. Офіс-
менеджмент. Діловодство. Оргтехніка

654 Зв'язок (організація та експлуатація)

655 Поліграфічна промисловість. Поліграфічні
підприємства. Видавництва. Книжкова торгівля

656 Транспортні та поштові служби. Організація
та управління перевезеннями

656.13.052.8 Правила дорожнього руху

657 Бухгалтерія. Бухгалтерський облік.
Рахівництво

658 Організація комерційних та приватних
підприємств. Організація торгівлі

659 Реклама. Система інформації. Служба
зовнішньої інформації та реклами (Паблік
рилейшнз)

**66 Хімічна технологія. Хімічна промисловість і
споріднені галузі**

67/68 Різні галузі промисловості та ремесла.

**Галузі промисловості та ремесла, що
виробляють готову продукцію**

687 Швейна промисловість. Виробництво
косметичних виробів

688 Галантерейні та декоративні вироби. Іграшки

689 Технічні та інші аматорські ручні роботи.

Рукоділля

69 Будівельна промисловість. Будівельні матеріали. Будівельно-монтажні роботи

7 Мистецтво. Декоративно-прикладне мистецтво. Ігри. Спорт

7.03 Історія мистецтва. Періоди та фази мистецтва. Школи, напрями, стилі та впливи
7.071 Творчі та виконавські професії. Професійні художники, виконавці, музиканти
7:069 Мистецькі музеї, колекції, зібрання
7(477):069 Мистецькі музеї, колекції, зібрання в Україні

7-053.2 Дитяча самодіяльність в галузі мистецтва

71 Планування у межах адміністративно-територіальних одиниць. Планування у міській та сільській місцевостях. Ландшафти, парки. Сади

72 Архітектура

72.03 Історія архітектури. Школи, напрями, стилі та впливи

72(477) Архітектура України

72.071(477)(092) Біографії архітекторів України

72(4/9) Архітектура окремих зарубіжних країн

72.071(4/9)(092) Біографії архітекторів

73 Пластичні мистецтва

73.03 Історія скульптури. Школи, напрями, стилі та впливи

73(477) Скульптура України

73.071(477)(092) Біографії скульпторів України

73(4/9) Скульптура окремих зарубіжних країн

73.071(4/9)(092) Біографії скульпторів

737 Нумізматика

738 Художня кераміка. Гончарство

739 Художнє оброблення металу

741/744 Малювання та креслення.

741-053.2 Малюнки дітей

745/749 Художні промисли. Декоративно-прикладне мистецтво. Дизайн

745/749(477) Художні промисли. Декоративно-прикладне мистецтво України

745/749(4/9) Художні промисли. Декоративно-прикладне мистецтво окремих зарубіжних країн

746 Рукоділля. Художнє вишивання

747 Оформлення інтер'єру

75 Живопис

75.03 Історія живопису. Школи, напрями, стилі та впливи

75(477) Живопис України

75.071(477)(092) Біографії художників України

75(4/9) Живопис окремих зарубіжних країн

75.071(4/9)(092) Біографії художників

76 Графічні мистецтва. Графіка

76.03 Історія графіки. Школи, напрями, стилі та впливи

76(477) Графіка України

76.071(477)(092) Біографії графіків України

76(4/9) Графіка окремих зарубіжних країн

76.071(4/9)(092) Біографії графіків

77 Фотографія, техніка кінематографії та подібні процеси

78 Музика

78.03 Історія музичної культури. Музичні школи, напрями, стилі та впливи

78(477) Музика України

78.071(477)(092) Біографії композиторів, музикантів, виконавців України

78(4/9) Музика окремих зарубіжних країн

78.071(4/9)(092) Біографії композиторів, музикантів, виконавців

780.8 Музика для окремих інструментів

782/785 Види музики

79 Видовищні мистецтва. Розваги. Ігри. Спорт

791 Кінематографія. Кіномистецтво.

Кінофільми

791(477) Кіномистецтво України

791.071(477)(092) Біографії кіноакторів, кінорежисерів України

791(4/9) Кіномистецтво окремих зарубіжних країн

791.071(4/9)(092) Біографії кіноакторів, кінорежисерів

791.8 Цирки. Вистави з участю дресированих або бійцівських тварин

792 Театр. Сценічне мистецтво. Драматичні вистави

792(477) Театр України

792.071(477)(092) Біографії акторів, театральних діячів України

792(4/9) Театр окремих зарубіжних країн

792.071(4/9)(092) Біографії акторів, театральних діячів

793 Громадський відпочинок і розваги.

Хореографія. Танці

794 Настільні ігри (на кмітливість, спритність та вдачу)

794.1 Шахи

794.2 Настільні ігри, що не залежать від випадку
(*В тому числі: шашки*)

794.3/794.9 Настільні ігри з елементами випадковості. Ігри в карти. Головоломки та ігри, що вимагають терпіння й кмітливості. Пазли. Невеликі цільові ігри. Мініатюрні ігри для дітей.

796 Спорт. Спортивні ігри. Фізична культура

796.071 Професія спортсмен

796.03 Спортивний рух. Спортивна діяльність з різних точок зору

796(477) Фізична культура та спорт в Україні

796.071(477)(092) Біографії спортсменів України

796.071(4/9)(092) Біографії спортсменів окремих зарубіжних країн

796.3 Ігри з м'ячем

796.4 Гімнастика. Акробатика. Легка атлетика

796.5 Туризм. Гірський спорт. Спортивне орієнтування

796.6/.7 Велосипедний спорт. Велоспорт.

Ролерний спорт. Автомобільний спорт.

Мотоциклетний спорт

796.8 Єдиноборства. Види спортивного самозахисту. Важка атлетика. Вільна боротьба

796.9 Зимові види спорту. Ковзанярський спорт.
Лижний спорт. Санний спорт
797 Водний спорт. Авіаційний спорт
798 Кінний спорт та верхова їзда. Спортивні
змагання з конями та іншими тваринами
799 Спортивна риболовля (рибальство).
Спортивне мисливство. Спортивна стрільба

8 Мова. Мовознавство. Художня література. Літературознавство

**80 Загальні питання лінгвістики та літератури.
Філологія**

**80 Загальні питання лінгвістики та літератури.
Філологія**

801.6 Віршування: розмір, ритм, рима та
віршовані (віршові) моделі

808.5 Риторика. Прийоми ораторського
мистецтва. Культура мовлення

81 Лінгвістика. Мовознавство. Мови

81(089.3) Цікаве мовознавство

81'243 Іноземні (нерідні) мови

81'373.45(035) Словники іншомовних слів

811 Мови природні та штучні

811.161.2 Українська мова

811.111 Англійська мова

811.112.2 Німецька мова

811.131.1 Італійська мова

811.133.1 Французька мова

811.134.2 Іспанська мова

811.161.1 Російська мова

811.162.1 Польська мова

811.521 Японська мова

811.581 Китайська мова

811(477.62) Мови, що використовують народи, які проживають на Донеччині

82 Художня література. Літературознавство

82.09 Літературна критика. Літературні дослідження

82:0/9 Зв'язок літератури з іншими галузями знань

82:06.05 Літературні премії

82:06.05(477) Літературні премії України

82(07) Підручники з літератури, хрестоматії, книги для читання

82:069 Літературні музеї та пам'ятні місця

82(477):069 Літературні музеї та пам'ятні місця в Україні

82(089.3) Цікаве літературознавство

82-053.2 Літературна творчість дітей

82:39(=...) Літературне народознавство

82(03) Довідкові видання з питань літератури

82(091) Історія літератури й літературознавства загалом

82(091)(07) Посібники для викладання, навчання та

практичної підготовки з історії літератури та літературознавства загалом

82(091)(100) Історія світової літератури

82(091)(4/9) Історія літератури окремих країн і місцевостей

82(091)(4) Історія літератури країн Європи
82(091)(477) Історія літератури України
82(091)(477.4/.8) Історія літератури окремих
місцевостей України
82(100) Світова література
82(100)-1/-9 Літературні форми й жанри світової
літератури
82(100)-1 Світова поезія
82(100)-2 Світова драматургія
82(100)-3 Світова проза
82(100).09 Літературна критика, літературні
дослідження світової літератури
82(100).09(07) Посібники для викладання,
навчання та практичної підготовки зі світової
літератури
82(4/9) Література окремих країн та місцевостей
82(4) Література країн Європи
82(477) Література України Сукупність
літературних творів авторів, які проживають у
різних місцевостях України незалежно від мови
їхніх творів
82(477).09 Літературна критика й дослідження
літератури України
82-1/-9 Літературні форми й жанри Сукупність
літературних творів за жанровою ознакою
82-1 Поезія. Поєми. Вірші Драми у віршах.
Лірична поезія. Вірші для покладання на
музику.
Пісні. Загадки у віршованій формі
82-2 Драматургія. П'єси
82-31 Романи. Повісті

82-311.2 Романи про звичаї та характери.
Зображення дійсності. Побутові романи
82-311.3 Авантюрні, пригодницькі романи
82-311.6 Історичні, політичні, воєнні романи
82-311.8 Романи про подорожі, екзотичні романи
82-311.9 Наукові романи, наукова фантастика
82-312.4 Кримінальні, детективні романи
82-312.6 Автобіографічні романи
82-312.9 Фантастичні романи. Фентезі
82-32 Оповідання. Новели
82-34 Історії. Вигадки. Казки. Байки
82-343 Міфи, легенди, казки
82-7 Гумор і сатира в прозі. Гуморески, епіграми,
пародії тощо
82-93 Література для дітей
82-93-1 Вірші для дітей
82-93-32 Оповідання для дітей
82-93-343 Дитячі казки
82-94 Історія як літературний жанр. Історичні
твори. Хроніки. Літописи. Мемуари. Спогади.
Щоденники. Біографії. Автобіографії

821 Художня література окремими мовами

821.111 Англійська література
821.111(73) Англо-американська література
821.131.1 Італійська література
821.133.1 Французька література
821.134.2 Іспанська література
821.135.1 Румунська література
821.14 Грецька (еллінська) література
821.161.1 Російська література

821.161.2 *Українська література*
821.161.2(092)А/Я Біографії письменників та
інших

діячів у галузі української літератури

821.161.2(092)Українка Біографія Лесі Українки

821.161.2(092)Франко Біографія І. Я. Франка

821.161.2(092)Шевченко Біографія Т. Г. Шевченка

821.161.2:398 Українська усна народна творчість
(фольклор)

**821.161.2-1/-9 Твори української літератури
окремих жанрів**

821.161.2-1 Українська поезія

821.161.2-193.1 Загадки

821.161.2-2 Українська драматургія

821.161.2-3 Українська проза

821.161.2-343 Українські казки, биліни, легенди

821.161.2(100) Література української діаспори

821(477) *Література України загалом*

821.161.2(477...) *Література певної території
України*

821.161.2(477.62) *Література Донецької області*

**821.161.2(477.62-21Добропілля) *Література
м.Добропілля***

**82:908(477.62) *Літературне краєзнавство
Донеччини***

**82:9 08(477.62-21Добропілля) *Літературне
краєзнавство м.Добропілля***

82(477.62)-051 *Письменники Донеччини*

**82(477.62-21Добропілля)-051 *Письменники м.
Добропілля***

821<...>(477) *Література окремих народів України*

821.161.2(477-087) *Література української діаспори загалом*

821.161.2(...) *Література української діаспори певній території*

821.161.3 *Білоруська література*

821.162.1 *Польська література*

821.162.4 *Словацька література*

821.163.2 *Болгарська літер*

821.521 *Японська література*

821<...>.09 Літературна критика національних літератур, творчість окремих письменників

821.161.2.09 Літературна критика української літератури

821.161.2.09(07) Посібники для викладання, навчання та практичної підготовки з української літератури

821.161.2.09(072) Допоміжні матеріали для навчання. Навчально-методичні посібники з української літератури

821.161.2.09(073) Навчальні програми та плани з української літератури

821.161.2.09(075.3) Підручники та навчальні посібники з української літератури

821.161.2(...).09 Літературна критика письменників української діаспори

821.161.2.09(076.5) Посібники для практичних занять та навчання з української літератури

821.161.2.09(076.6) Посібники у вигляді текстів, укладені відповідно до навчальної програми.

Хрестоматії

821.161.2.09(079) Документи, пов'язані зі

змаганнями, контрольними роботами, іспитами тощо з української літератури

821.161.2.09А/Я Літературна критика й дослідження творчості окремих українських письменників

821. 161.1.09 Літературна критика російської літератури

821<...>(477).09 Літературна критика народів України

9 Географія. Біографії. Історія

902/904 Археологія

908 Краєзнавство

Примітка: У разі потреби зібрати в одному місці всю інформацію про будь-яку місцевість, в індексі загальний визначник місця (4/9) виносять наперед з подальшим абетковим підрозділенням А/Я (за потребою), наприклад:

(477.62) Донецька область. Донеччина

(477.62)001 Наука Донеччини

(477.62)02 Бібліотечна справа Донеччини

(477.62)06 Організації та об'єднання Донеччини

(477.62)061-053.2 Дитячі організації та об'єднання в Україні

(477.62)069 Музеї, виставки Донеччини

(477.62)2 Релігія на теренах Донеччини

(477.62)338 Економічне становище Донеччини

(477.62)37 Освіта Донеччини

(477.62)39 Етнографія. Традиції та звичаї Донеччини

(477.62)398 Фольклор Донеччини
(477.62)502/504 Природні ресурси. Екологія Донеччини
(477.62)67/68 Різні галузі промисловості та ремесла Донеччини, що виробляють готову продукцію
(477.62)7 Мистецтво та спорт Донеччини
(477.62)82 Література Донеччини
(477.62)82-051 Письменники Донеччини
(477.62)821.161.2 Українська художня література Донеччини
(477.62)904 Археологічні пам'ятки Донеччини
(477.62)908 Краєзнавство Донеччини
(477.62)911.2 Фізична географія Донеччини
(477.62)930.85 Історія культури Донеччини
(477.62)94 Історія Донеччини

(477.62-21Добропілля) Добропілля

Примітка: Деталізація класів – за аналогією до розділу *(477.62) Донецька область. Донеччина*

91 Географія. Географічні дослідження Землі та окремих країн. Подорожі. Регіональна географія

91(031) Географічні енциклопедії

91(035) Географічні довідники

91(07) Підручники та навчальні посібники з географії

91(092) Мандрівники, вчені-географи

91(089.3) Цікава географія

91:33 Економічна географія

912 Нетекстові географічні посібники

913 Регіональна географія

913(100) Географія світу
913(477) Географія України
913(477):33 Економічна географія України
913(4/9) Географія окремих зарубіжних країн
929 Біографічні та подібні дослідження.
930 Історична наука. Історіографія
930(092) Вчені-історики
930(089).3 Цікава історія
94 Всесвітня історія
94(4/9) Історія окремих країн
94(100) Світова історія
94(100)''-06/03'' Первісне суспільство
94(3) Стародавній світ
94(32) Стародавній Єгипет
94(37) Стародавній Рим та Італія
94(38) Стародавня Греція
94(100)''04/14'' Середні віки (V ст.- XV ст.)
94(100)''15/1914'' Нова історія (XVI ст.-1914 р.)
94(100)''1914/...'' Новітня історія (1914 р.-)
94(100)''1939/1945'' Період Другої світової війни
(1939–1945)
94(477) Історія України
94(477)''.../084'' Стародавня історія України, до
середини IX ст.
94(477)''085/134'' Києво-Галицький період, друга
половина IX ст.-40-ві рр. XIV ст.
94(477)''134/1648'' Литовсько-Польська доба, 40-ві
рр. XIV ст.-1648 р.
*94(477)''148/1775'' Козацька доба (кінець XV –
кінець XVIII ст.) Запорізька Січ – козацька
республіка (кінець XV-1775 р.)*

94(477)''1648/179'' Українські землі в роки національної революції та Гетьманщини, 1648 р. – кінець XVIII ст.

94(477)''179/1917'' Українські землі в роки російсько-австрійського панування та національного відродження, кінець XVIII ст. - 1917 р.

94(477)''1917/...'' Україна в період з 1917 р. - ...

94(477)''1917/1920'' Українські землі в роки національно-демократичної революції та боротьби за возз'єднання, 1917-1920 рр.

94(477)''1921/1991'' Україна в радянську добу, 1921 – серпень 1991 рр.

94(477)''1921/1939'' Україна в умовах нової економічної політики та радянської модернізації, 1921 – вересень 1939 рр.

94(477)''1939/1945'' Україна в роки Другої світової війни, вересень 1939 – серпень 1945 рр.

94(477)''1941/1945'' Україна у Німецько-радянській війні (1941-1945)

94(477)''1945/1991'' Україна в післявоєнні роки, період часткової лібералізації суспільства та кризи радянської системи, серпень 1945 – серпень 1991 рр.

94(477)''1991/...'' Україна в роки незалежності, серпень 1991 р. –...

94(...) Історія окремих місцевостей України

94(477.62) Історія Донеччини

94(477=...) Історія окремих народів України

94(...=161.2) Історія української діаспори

94(4/9) Історія окремих країн

94(4) Історія країн Європи
94(47+57) Історія СРСР, 1917-1991 рр.
94(5) Історія Сходу. Історія Азії
94(6) Історія Африки
94(6) Історія Африки
94(7) Історія Північної та Центральної Америки
94(73) Історія Сполучених Штатів Америки
94(8) Історія Південної Америки
94(=...) Історія окремих народів, що живуть
розосереджено в різних країнах

Допоміжні таблиці

Окрім основних класів та спеціальних визначників, особливих для кожного класу, УДК містить ряд загальних визначників, які вміщено у допоміжних таблицях.

Наприклад:

- **визначники мови =...**

наприклад, =161.2 українська мова, =161.2'282(477-12) південно-східний діалект української мови, =030.133.1 переклад з французької;

- **визначники форми документів (0...)**

наприклад, (02) книга, (054) газета, (031) енциклопедія, (075) навчальний посібник, (086.8) відеозапис;

- **визначники місця (1/9)**

наприклад, (100) всесвіт, (282.24) ріки Європи, (282.247.32) Дніпро, (3) стародавній світ, (367) землі стародавніх слов'ян, (4) Європа, (477) Україна, (477-04) кордон України, (477-2) міста

України, (477-25) Київ, столиця України, (477.75)
Автономна Республіка Крим, (477.75-076)
анексована територія Криму, (477–924.71)
Кримські гори, (477–924.86) степи України, (477-
83) через Україну, (477-86) так, як в Україні;

• **визначники рас, етнічних груп та народів (=...)**

наприклад, (=011) європеїди, (=161.2) українці (україномовні), (=1.477) українці (мешканці України);

• **визначники часу «...»**

наприклад, «2014.07.17» 17 липня 2014, «12/15» XIII–XVI століття, «322» літо, «345» ніч, «432» протягом двох тижнів, «532» що два тижні;

• **визначники основних характеристик - 0...**

наприклад, –028.41 популярний, –03 матеріал, –034 металевий, –042.1 прихильний, –05 особа, –051 виконавець, –052 клієнт, –055.2 жіночий.

Допоміжні таблиці УДК

- **Таблиці загальних визначників I (А/В)
(Знаки поєднання)**

Таблиця Іа. ПРИЄДНАННЯ. ПОШИРЕННЯ

Знаки + та /

Індекси, які йдуть за цими знаками, не є визначниками. Однак ці знаки наведені тут, щоб показати їх особливе місце в порядку проходження знаків і пояснити їх застосування.

1 Знак приєднання + (плюс, вимовляється "і") застосовується тоді, коли зміст документа не може бути виражено одним індексом. У цьому випадку два (або більше) індексу з'єднуються знаком +, наприклад,

622 + 669 Гірнична справа і металургія
(7 + 8) Північна і Південна Америка

2 Знак поширення / (коса риска, вимовляється "до") застосовується тоді, коли зміст документа можна виразити за допомогою декількох індексів, що слідує один за одним у десятковому ряду. У цьому випадку перший і останній індекси з'єднуються знаком /, наприклад,

592/599 Систематична зоологія (замість 582 + 593 + ... + 599)

669.2 / .8 Металургія кольорових металів (замість 669.2 + 669.3 + ... + 669.8)

Знак / (коса риска) в послідовному ряду знаків стоїть безпосередньо перед простим індексом.

Таблиця 1б. СТАВЛЕННЯ. ГРУПУВАННЯ. ЗАКРІПЛЕННЯ ПОСЛІДОВНОСТІ

Знаки:, [...] і ::

1 Знак простого відношення: (двокрапка)

Двокрапка застосовується для вираження загальних відносин, відносин підпорядкування і зворотніх відносин, тобто коли А: В і В: А мають одне і те ж значення або коли не потрібно уточнення виду відносин між поняттями, наприклад,

17: 7 Взаємовідносини етики і мистецтва. Етика по відношенню до мистецтва

7:17 Взаємовідносини мистецтва і етики. Мистецтво по відношенню до етики

341.63 (44: 450) Міжнародний арбітраж між Францією і Італією

341.63 (450: 44) Міжнародний арбітраж між Італією і Францією

2. Знак групування [...] (квадратні дужки)

Квадратні дужки застосовуються в якості алгебраїчного позначення групи з двох або більше індексів, пов'язаних між собою знаками + або:, з метою відображення будь-якого поняття, якщо ці індекси підрозділяються далі за допомогою двокрапки або визначників (загальних або спеціальних), наприклад,

061.1 (100): [54 + 66] Міжнародний союз теоретичної і прикладної хімії

[622 + 669] (485): 31 або 31: [622 + 669] (485)

Статистика гірничої справи та металургії в Швеції

681.3: [621.771.016.3:669.14] Застосування ЕОМ при холодної прокатки стали

3. Знак закріплення послідовності :: (подвійна двокрапка)

Подвійна двокрапка застосовується для закріплення певної послідовності двох або більше елементів в складеному індексі, особливо при використанні УДК в автоматизованих або механізованих ІПС,

наприклад,

061.1 (100) :: [54 + 66] Міжнародний союз теоретичної та прикладної хімії

061.2 (100) :: 002 Міжнародна федерація з інформації та документації (FID)

575 :: 576.3 Цитогенетика

77.044 :: 355 Військові фотозйомки

o Таблиці загальних визначників I (C) (Мови)

Таблиця Іс ЗАГАЛЬНІ ВИЗНАЧНИКИ МОВИ

Знак =...

Загальні визначники мов позначають мову документа, зміст якого позначається основним індексом УДК.

Таблиця Іс - це основне місце, де перераховані мови. Вона служить джерелом для підрозділу класів:

811 Мови (як об'єкт вивчення),

821 Література на окремих мовах і

Таблиці If Загальні визначники рас і народностей (етнічних груп).

Хоча теоретично мова будь-якого документа або інформаційного повідомлення може бути вказана завжди, практично це корисно робити тільки тоді, коли є потреба розрізнити документи на різних мовах, наприклад, щоб забезпечити можливість пошуку за мовою або задовільно упорядкувати видачу.

В індексі УДК визначники мови зазвичай розташовуються на останньому місці. Однак, вони можуть розташовуватися в середині і навіть на початку складеного індексу, якщо є потреба мати у своєму розпорядженні документи по порядку мов, а не за їхнім змістом.

При необхідності визначник мови може бути відділений від подальшого індексу УДК двокрапкою. Приклади:

663.4 (493) (075) = 112.5 Пивоварна промисловість Бельгії. Підручник фламандською мовою

(02.053.2) = 111: ... Дитячі книги англійською мовою (з подальшим упорядкуванням за змістом)
= 111 (02.053.2): ... Документи на англійській мові. Дитячі книги (з подальшим упорядкуванням за змістом)

Багатомовні документи можуть бути позначені кодом = 00 або визначниками окремих мов, розташованих в порядку зростання коду, наприклад:

53 (035) = 00 Багатомовні довідники з фізики

53 (035) = 111 = 112.2 = 133.1 Довідники з фізики англійською, французькою та німецькою мовами **спеціальні визначники**
= ... '282 Діалекти. Місцеві та регіональні мови.
Варіанти і місцеві діалекти
= 00 Багатомовні документи
= 03 Перекладні документи. переклади
Вихідну мову позначати за допомогою = 03.1/.9, а мову перекладу позначати за допомогою = 1/= 9, наприклад,
61 = 03.161.1 Медичні документи, перекладені з російської мови
= 1/= 9 Мови (природні і штучні)
= 111 Англійська мова
= 112.2 Німецька мова
= 112.28 Ідиш (єврейсько-німецька мова)
= 112.5 Голландська мова. Нідерландська мова.

= 131.1 Італійська мова
= 133.1 Французька мова
= 134.2 Іспанська
= 135.1 Румунська
= 135.2 Молдавська
= 14 Грецька
= 161.1 Російська мова
= 161.2 Українська мова
= 161.3 Білоруська мова
= 162.1 Польська мова
= 162.3 Чеська мова
= 93 Штучні мови для використання машинами.
Мови програмування. Комп'ютерні мови

○ **Таблиці загальних визначників I (D)**
(Форми документів)

**Таблиця Id. ЗАГАЛЬНІ ВИЗНАЧНИКИ
ФОРМИ ДОКУМЕНТІВ**

Знак (0 ...)

Основні ділення:

(0.0 ...) Спеціальні визначники

(01) Бібліографії

(02) Книги в цілому

(03) Довідкові видання

(04) Окремі невеликі твори. Несеріальне видання

(05) Серіальні видання. Періодика і т.д.

(06) Видання установ і організацій

(07) Навчальні посібники та керівництва.

Посібники для викладання та практичної
підготовки

(08) Збірники. Зібрання творів. Форми. Переліки.

Образотворчі і графічні документи.

Видання підприємств і фірм. Спеціальні види
документів

(09) Видання в історичній формі. Історичні
джерела. джерела права

A. Поняття. Визначення форми документа

Визначники форми служать для систематизації
документів за формою їх публікації або подання,
наприклад,

(075) Підручники і навчальні посібники. Шкільні
підручники. Підручники для вищих і середніх
спеціальних закладів

Форма документа повинна чітко відрізнятися від його змісту і стосується тільки:

- a) його зовнішньої фізичної сторони;
- b) форми його представлення (рукопис, фотокопія, друковане видання і т.д.);
- c) способу представлення інформації про окремий предмет, зміст документа (тобто виду документа).

Мова документа позначається за допомогою заг. визначника мови = 0 / = 9 (табл. Іс).

Жанри художньої літератури (поезія, проза і т.д.) відносяться до розділів 820/89 і позначаються за допомогою спеціальних визначників 82-1 / -9.

В. Написання. Вимова. Послідовність

Визначники форми документів позначаються знаком (0 ...), їх не слід плутати з загальними визначниками місця (1/9).

Знак (0 ...) читається "дужки нуль". У складних індексах загальний визначник форми документа (0 ...) зазвичай займає передостаннє місце, перед заг. визн. мови, позначених = 0 / = 9

С. Застосування

Визначники форми зазвичай використовуються в поєднанні з індексами основної таблиці УДК, наприклад:

54 (035) Довідники з хімії

54 (051) Періодичні видання, журнали з хімії

У разі необхідності всі документи одного виду незалежно від змісту можуть бути згруповані разом під відповідним визначником форми документа, наприклад,

(038) Словник (всіх видів)

(051) 54 Періодичні видання по хімії

(0: ...) *Форми документів, які позначаються за допомогою індексів основної таблиці*

Застосовувати тільки в випадках, коли в табл. Іd

(0.0 ...) / (09) відсутнє відповідне поняття.

Будь-який індекс з основної таблиці 0/9 може бути перетворений в визначник форми, якщо помістити перед ним 0: і укласти все позначення в дужки.

Так, якщо 73 Скульптура, а 82-31 Роман, то (0:73)

... в формі скульптури і (0: 82--31) ... в формі

роману, наприклад,

929 Біографії

929 (0: 82-31) Біографії в формі роману

***0.0 ...)* Спеціальні визначники**

Фізичні форми, характеристики способів виготовлення і застосування, додаткові програми та інші загальні характеристики документів позначаються спеціальними визначниками (0.0 ...).

Якщо ці характеристики не відносяться до одного певного виду документів, самостійно

використовуються визначники (0.0 ...), наприклад, (038.021.6) Мініатюрні словники

але

(0.021.6) Мініатюрні документи в цілому

(0.02) Документи в залежності від фізичної форми та подання

(0.021) Документи відповідно до розміру, форматом і обсягом

(0.021.2) великі

- (0.021.3) середні
- (0.021.4) невеликі
- (0.021.6) мініатюрні
- (0.021.8) спеціального формату
- (0.023) Документи в залежності від матеріалу виготовлення, наприклад,
  - (0.023.552) Документи з обробленої шкіри, пергаменту
- (0.024) Документи в залежності від просторового уявлення
  - > (086) Тривимірні документи
- (0.025) Документи в залежності від наявності ілюстрацій
  - (0.025.2) ілюстровані
  - (0.025.4) неілюстровані
- (0.026) Документи в залежності від наявності обкладинки, палітурки
  - (0.026.2) переплетені або в футлярах (з фіксованими обкладинками)
  - (0.026.4) прошиті або проколоті (без обкладинок і палітурки)
- (0.027) Види видань
  - (0.027.2) Стандартні видання (наприклад, академічні)
  - (0.027.3) Масові видання
    - > (0.062) Елементарне, популярний виклад
  - (0.027.5) Дешеві видання (в м'якій обкладинці)
  - (0.027.6) Дорогі, розкішні видання. Видання для книголюбів
    - > (0.068) Рідкісні документи. унікальні документи
- (0.028) Документи з дефектами

(0.03) Документи в залежності від методу виготовлення або випуску
(0.032) Написані від руки. Рукописи. Оригінали. Ілюстрації
-> (0.068) Рідкісні документи. унікальні документи
(0.034) Машиночитані (перфокарти і перфострічки, магнітні стрічки, диски і т.д.)
(0.035) Дубльовані, розмноження. Копії. репродукції
(0.035.2) Мікрокопії
(0.035.3) Фотокопії. Діакопії. Светокопії. Електрокопії, ксерокопії та подібні копії
(0.036.4) Препринти
(0.038) Документи, що складаються з окремих частин, томів (багатотомні)
(0.045) Перевидання. Стереотипні видання. Репринт. додруківки тиражу
(0.05) Документи за категоріями передбачуваних споживачів
(0.05) \$ = -05 (табл. Ік), наприклад,
(02.053.2) Книги для дітей
(051.055.2) Журнали для жінок
(0.06) Документи по рівню викладу і доступності
(0.062) з елементарним, популярним викладом
-> (0.027.3) Масові видання
-> (075.2) Підручники для початкової школи. букварі
(0.063) з середнім рівнем викладу
-> (075.3) Підручники та навчальні посібники для середньої загальноосвітньої школи
(0.064) з викладенням на високому рівні, виклад

підвищеного типу

-> (035) Довідники. керівництва

-> (075.8) Підручники та навчальні посібники для вищих навчальних закладів: університетів, інститутів, академій і т.д.

(0.068) Рідкісні документи. унікальні документи

-> (0.027.6) Дорогі, розкішні видання. Видання для книголюбів

-> (0.032) Документи, написані від руки. Рукописи. оригінали ілюстрацій

(01) Бібліографії

-> (048) Бібліографічні описи. Анотації. Реферати. Резюме. Огляди

-> (083.8) Списки. Описи. Показчики

(01.0 ...) Спеціальні визначники

(02) Книги в цілому

Цей визначник використовується для відображення всіх документів у формі книг, які не можна віднести до (03) / (09)

(02.0 ...) Спеціальні визначники

(02.0 ...) \$ = (0.0 ...), наприклад,

(02.021.2) Великі за форматом і обсягом книги

(02.044) Перші видання книг

(02.053.2) Книги для дітей

(02.068) Рідкісні книги

(03) Довідкові видання

В (03) і його підрозділах збираються довідкові

видання універсального характеру або

багатотематичні (в алфавітному, систематичному або іншому порядку)

-> (07) Навчальні посібники та керівництва.

Посібники для викладачів і практичної підготовки
(03.0 ...) Спеціальні визначники
(03.0 ...) \$ = (0.0 ...), наприклад,
(031.021.4) Невеликі, короткі енциклопедії
(031.038) Великі, багатотомні енциклопедії
(038.08) Окремо випущені доповнення до путівника
(03 ... 2) Довідкові видання, організовані за алфавітним принципом
(03 ... 4) Довідкові видання, організовані за принципом інверсії
(03 ... 6) Довідкові видання, організовані за систематичним принципом
(031) Енциклопедії
(035) Довідники. керівництва
-> (075) Підручники. Шкільні підручники.
Підручники для вузів і середніх спеціальних навчальних закладів
(038) Словники. Термінологічні словники. мовні словники.
Застосовувати, головним чином, для позначення тлумачних, термінологічних і мовних спеціальних і науково-технічних словників, наприклад,
669 (038) Термінологічний словник по металургії
669 (038) = 20 = 30 Англо-німецький словник по металургії
(04) Окремі невеликі твори. Несеріальні видання
-> (05) Серіальні видання. Періодика і т.д.
-> (06) Видання установ і організацій
-> (08) Збірники. Зібрання творів і т.д.
(041) Памфлети. брошури
(042) Лекції. Речі

-> (063) Публікації конференцій, конгресів, симпозіумів і т.д.

-> (07) Навчальні посібники та керівництва.

Посібники для викладання та практичної підготовки

-> 82-5 Лекції, мови

(042.3) Доповіді. лекції

(042.4) Курси лекцій

○ **Таблиці загальних визначників I (E) (Місце)**

Таблиця Ie ЗАГАЛЬНІ ВИЗНАЧНИКИ МІСЦЯ

Знак (1/9)

На відміну від визначників форми визначники місця ніколи не починаються з цифри 0.

Вони застосовуються для відображення географічного або територіального аспекту, в якому розглядається тема, для індексування публікацій про природні явища, економіку, промисловість тощо, тобто там, де потрібна географічна конкретизація, більш-менш точна локалізація. Для цього можуть бути використані визначники країн і їх політико-адміністративний поділ (4/9), фізико-географічний поділ суші (1-92), перелік океанів, морів і їх частин (26), списки гір (23), річок і їх басейнів (282.2), країни і місцевості Стародавнього світу позначаються визначником (3) і т. д.

Загальні визначники місця приєднуються до індексу будь-якого розділу, якщо необхідно

відобразити матеріал в зазначеному аспекті.
Наприклад:

55(477) Геологія України
69(213.5) Будівництво у тропіках
913(100) Регіональна географія світу

Для уточнення локалізації в межах адміністративної одиниці часто досить застосувати підрозділ цієї одиниці по сторонах світу, використавши спеціальні визначники (1-11 / -18) і визначник (1-191.2) Центральний, наприклад:

(571.56-17) Північ Якутії
(571.56-18) Північний схід Якутії

У багатьох випадках вміст документів віднесено не до адміністративного поділу, а до окремих міст, наприклад,

621.38(739.4) Електронна промисловість Лос-Анджелеса,
де (739.4) штат Каліфорнія, в якому знаходиться Лос-Анджелес.

Якщо такої деталізації недостатньо і при накопиченні документів бажано відокремити, скажімо, промисловість Лос-Анджелеса від промисловості інших великих міст Каліфорнії, то доводиться вдаватися до алфавітного підрозділу з використанням спеціального визначника (1-21) Місто, наприклад:

Загальні визначники місця мають досить розвинену систему спеціальних визначників з дефісом. У вигляді спеціальних визначників (1-92) оформлений розділ визначників місця, що відображає фізико-географічне або природне районування всієї суші земної кулі, наприклад, (4-924.52) Східні Карпати

○ **Таблиці загальних визначників I (F) (Народи)**

Таблиця If ЗАГАЛЬНІ ВИЗНАЧНИКИ РАС, ЕТНІЧНИХ ГРУП ТА НАРОДІВ

Знак (=...)

Визначники народів близькі до мовних визначників. Вони утворюються із загальних визначників мови, поміщених в круглі дужки: (= ...) і служать для позначення національності, народностей або етнічних груп.

Наприклад:

=111 Англійська мова	(=111) Англійці
=161.2 Українська	(=161.2) Українці

мова	
=133.1 Французька мова	398(=133.1) Фольклор французів

○ **Таблиці загальних визначників I (G) (Час)**

Таблиця Ig ЗАГАЛЬНІ ВИЗНАЧНИКИ ЧАСУ

Знак "..."

Визначники часу служать для утворення підрозділів за хронологічним принципом. Тисячоліття позначається однією цифрою, століття — двома, десятиліття — трьома, рік — чотирма. Перше століття нашої ери позначено двома нулями "00", тому кожне цифрове позначення визначника є на одиницю меншим за цифрове позначення століття. Наприклад:

"16" XVII століття

61(52)"08" Японська медицина у IX столітті

621.979 "1994" Преси випуску 1994 р.

де 621.979 Преси. Типи і конструкції.

Як видно з наведеного прикладу, хронологічна дата позначається шляхом укладення в лапки звичайного позначення року арабськими цифрами, наприклад

"1994" - 1994 рік.

Дата може уточнюватися до місяця, дня і т. д.,
наприклад,

"1961.04.12" 12 квітня 1961 року (День польоту
Ю.Гагаріна в космос)

За допомогою хронологічних визначників
позначаються не тільки окремі дати, але і періоди,
епохи. Для позначення періоду, що охоплює ряд
років, користуються знаком поширення / (коса
риска), що з'єднує початкову та кінцеву дати,
наприклад,

"04/14" Період з V по XV століття

"1941/1945" Період з 1941 по 1945 рік

"1985/1990" Період з 1985 по 1990 рр.

Основні поняття часу можуть бути виражені
чотиризначними індексами, що не розбиваються
крапкою на трьохцифрові групи, як це прийнято у
всіх інших таблицях УДК.

Наприклад:

"3274" Місячні (синодичні) місяці

"3275.01 / .013" 1-й - 13-й (останній) місяці

Крім хронологічних підрозділів, визначники
часу містять позначення для цілого ряду
абстрактних понять, пов'язаних з часом,
наприклад:

"32" Рік. Сезони та інші ділення року

"362" Мирний час

"364" Воєнний час

"4" Тривалість часу. Періоди або відрізки часу.
Віки і вікові групи

"5" Періодичність. Частота. Повторення через певні інтервали часу

"550.1" Щороку, щорічно

"742" Тимчасові, непостійні

"746" Постійні, тривалі, вічні

За допомогою визначників часу можна в разі потреби створювати відповідні підрозділи, наприклад,

061.3 "550.1" Щорічні з'їзди, конференції

331.232 "3752" Оплата за понаднормову роботу

Дата видання або публікації за допомогою визначників пір не позначається.

○ **Таблиці загальних визначників I (H) (Запозичені визначення)**

Таблиця Ih ВИЗНАЧНИКИ ЗАПОЗИЧЕНИХ НОТАЦІЙ, НОТАЦІЙ НЕ З УДК

Знаки: * (астериск) та A/Я, A/Z

Визначає засоби приєднання до індексу УДК запозичень з інших систем позначень за допомогою * (зірочки-астериск) та алфавітних підрозділів A/Я або A/Z. Наприклад:

546.42.027*90 Стронцій 90 (атомне масове число ізотопу)

597.53*Hippocampus* Морський коник

821.133.1*Мольєр* Твори Мольєра

○ **Таблиці загальних визначників I (К) (Матеріали)**

Таблиця 1к. ЗАГАЛЬНІ ВИЗНАЧНИКИ ОСНОВНИХ ХАРАКТЕРИСТИК (властивостей, матеріалів, процесів, відношення, зв'язків та дій, осіб)

Знак -0...

Загальні визначники з дефісом. На відміну від спеціальних визначників з дефісом -1 / -9 символом цих визначників є -0. В даний час є три види загальних визначників з дефісом:

-02 Властивості

Містить групи властивостей існування, відношення, простору, якості, походження, величин, розмірів, форми, руху, розвитку, послідовності тощо. Наприклад:

-027.2 Властивості функції

-027.22 Прикладний

51-027.22 Прикладна математика

-022.5 Властивості розміру

-022.51 Маленький

81'24-022.51(076.3) Малоформатні розмовники

-03 Матеріали.

Застосовують для позначення матеріалів або компонентів, з яких виготовлено предмети або вироби. Їх використовують в усіх розділах УДК,

коли аспект матеріалу є другорядною ознакою щодо змісту предмета. Наприклад, якщо до індексу

621.822 Підшипники

приєднати визначник пластмас -036.5, то одержимо комбінований індекс

621.822-036.5 Пластмасові підшипники

Інші приклади:

621.798.1 Тара

621.798.1-033.5 Скляна тара

621.798.1-036.5 Пластмасова тара

-04 Процеси

Визначники **-04 Процеси** містять часто вживані загальні поняття, які поки що розміщені в усіх розділах класифікації у вигляді спеціальних визначників з дефісом та з крапкою нуль, наприклад:

-047.44 Аналіз 681.5.012 Аналіз
(автоматика)

-049.5 Безпека 62-785 Безпека (техніка),
621.039.68 Безпека (ядерна
техніка)

-047.64 Контроль 334.02 Контроль
(економіка)

-05 Особи. Особисті характеристики

Визначники **-05 Особи.** особисті характеристики містять характеристики людей в залежності від займаного положення, за родом діяльності, віком, статтю, національністю і т. п. Ці визначники застосовуються у всіх розділах УДК,

якщо аспект осіб є вторинним по відношенню до змісту предмета, вираженого основним індексом, наприклад,

658.386-057.21 Підготовка кваліфікованих робітників

368.9-051 Страхові агенти

24-05 Буддисти

616-083-055.1 Санітари-чоловіки

Загальні визначники -05 не можна використовувати як видоутворювальний засіб. Наприклад:

Індекс 687-055.2 може мати тільки одне значення — *Жінки у швейній промисловості*, але ні в якому разі не *Жіночий одяг* (це поняття має індекс 687.12).

Індекс 82-053.2 може мати тільки одне значення — *Дитяча літературна творчість* (або діти-письменники), але ні в якому разі не *Дитяча література* (індекс 82-93).

Спеціальні визначники відображають локально розповсюджені характеристики, тобто ті, що застосовані в одному або кількох розділах основної таблиці.

Спеціальні визначники розрізняють за їхніми символами:

-1/-9 — визначники з дефісом (крім -0 — Загальні визначники з дефісом);

.01/.09 — визначники з крапкою нуль;

'1/'9 — визначники з апострофом.

Для наочності спеціальні визначники виокремлюють вертикальною рисою на полях таблиць.

Спеціальні визначники найчастіше розробляються і використовуються в основній таблиці та наводяться безпосередньо у розділі, в якому застосовуються. У допоміжних таблицях загальних визначників спеціальні визначники розробляються та застосовуються рідше, переважно їх використовують у визначниках форми та місця.

Спеціальні визначники з дефісом та крапкою нуль виконують подвійну роль:

1) спеціальний визначник у поєднанні з індексом розділу, в якому його наведено, позначає загальне поняття певної галузі знання, якщо це поняття відсутнє серед основних індексів розділу, наприклад:

62-66 Тверде паливо як джерело теплоти машин та установок

66.022 Технологічні методи обробки

2) той самий визначник як переміщувана частина індексу (у поєднанні з будь-яким індексом певного розділу) виконує аналітичну функцію, уточнюючи конкретне поняття, яке позначено цим індексом, наприклад:

621.43-66 Двигуни внутрішнього згоряння на твердому паливі

664.78.022 Технологічні методи обробки зернових

Методика індексування за УДК

Можливості УДК дають змогу систематизатору перейти від пасивного відшукування у таблицях індексу, який є адекватним для змісту документа, до активного створення індексів за допомогою вільного комбінування елементів основної і допоміжних таблиць відповідно до специфічного профілю бібліотеки, інформаційного центру або роботи, яку вони здійснюють. Правильність цього процесу регламентується методикою.

Методика індексування — це сукупність заходів та правил побудови індексів УДК для понять, які відображають основний зміст документа або запиту.

Основним завданням методики є забезпечення одноманітності підходів до створення індексів. Для виконання цього завдання розроблено правила індексування за УДК.

Правило перше

Індексувати документ за його основним змістом.

Наприклад, заробітна плата на будь-якому підприємстві буде 005.955 щодо конкретної галузі.

Правило друге

Враховуючи багатоаспектність УДК, необхідно чітко визначити предмет та аспект його розгляду. Наприклад:

Канали

— (аеродинаміка) 533.697.3

— (гідродинаміка) 532.537

- (гідрологія) 556.53
- (гідротехніка) 626
- кабельні будівництво) 692.77 тощо

Правило третє

Загальні визначники з дефісом -02, -03, -04 і -05 не можуть використовуватись як самостійні індекси.

Загальні визначники мови, форми, місця, народів та часу також не рекомендується використовувати як самостійні індекси. Проте для організації спеціальних каталогів та картотек можливо використовувати їх як основні індекси, зокрема в картотеці за формою видань.

Спеціальні визначники можна використовувати як самостійні індекси лише у поєднанні з індексами основної таблиці. У цьому випадку їх застосовують як основні індекси за умови, що для певного поняття індекс в основній таблиці відсутній. Наприклад:

- 62-192 Надійність
- 616-001 Травми

Правило четверте

Під час індексування документів рекомендовано дотримуватись такої послідовності пошуку складових індексу:

- 0/9 (індекс основної таблиці)
- '1/'9 (спеціальні визначники з апострофом)
- .01/.09 (спеціальні визначники з крапкою нуль)
- 1/-9 (спеціальні визначники з дефісом)
- 02 (загальні визначники властивостей)
- 03 (загальні визначники матеріалів)
- 04 (загальні визначники процесів)

-05 (загальні визначники осіб)
інші загальні визначники

Правило п'яте

Утворення складних індексів. Складні індекси – це індекси, що утворюються сполученням основного індексу із загальним або спеціальним визначником, а також індекси, що утворюються за допомогою "навскісної риски" (/).

Для побудови складних індексів застосовують таку послідовність приєднання визначників до основного індексу або до спеціального визначника, який використовують як основний індекс:

'1/'9; .01/.09; -1/-9; -02, -03, -04, -05; (0...); (1/9);
"..."; =...; (=...).

Наприклад:

622.341.1'17(477)"18"=112.2 Залізородна гірнична промисловість — відходи — Україна — 19 сторіччя — німецька мова

Якщо зміст документа вимагає цього, то послідовність приєднання визначників може бути порушена.

Наприклад:

622.33(477) Вугільна промисловість України
(477)622.33 Україна. Вугільна промисловість

Правило шосте

Утворення складених індексів. Складені індекси утворюють із двох і більше простих або складних індексів за допомогою знаків відношення та подвійного відношення. Значення складеного

індексу завжди вужче, ніж значення його основних складових частин. На перше місце виноситься індекс, який відображає основну тему документа. Індокси, що приєднуються за допомогою двокрапки, тільки уточнюють, деталізують основне поняття, відображене у першому індексі.

Наприклад:
621.74:669.2/.8 Лиття кольорових металів
в якому:

621.74 Лиття

669.2/.8 Металургія кольорових металів

Правило сьоме

Правило першого згадування. Якщо тема загалом не може бути відображена одним індексом УДК, а лише кількома, то матеріали загального характеру, в яких розглядається ця проблема, групуються під індексом, в якому тема згадується вперше, тобто під індексом найменшої абсолютної величини.

Наприклад:
Посібник з обробки металів позначатиметься індексом 621.7(075), незважаючи на те, що для обробки металів є два індекси 621.7 *Обробка в цілому* та 621.91 *Обробка різанням*.

Правило восьме

Алгоритм практичного індексування за УДК. Процес індексування можна подати у вигляді переліку операцій, які виконуються послідовно:

- ознайомлення зі змістом документа;
- формулювання основного змісту та відбір понять, які відображають основний зміст документа;

- аналіз семантичної ролі понять основного змісту документа (поділ на основні й допоміжні поняття);
- визначення тематичного розділу таблиць УДК, в якому необхідно шукати поняття, що індексується, за допомогою пошуку індексу в АПП;
- визначення індексів для понять, що індексуються, або їхніх складових;
- перевірка відповідності значень отриманих індексів і понять;
- визначення відношень між поняттями основного змісту документа для вибору знаків з'єднання індексів цих понять в єдиний індекс документа;
- компонування індексу як результат використання правил.

Цю послідовність технологічних операцій можна розглядати як єдиний алгоритм індексування за УДК.

Перевага використання єдиного алгоритму полягає в тому, що систематизатор може обґрунтувати прийняте класифікаційне рішення, стереотипно вирішуючи питання індексування кожного документа.

Проблеми індексування документів (шкільні підручники, персоналії, колективні біографії)

1. Індексування шкільних підручників за схемою

- **галузь (форма документа), наприклад:**

514(072) Методичний посібник з геометрії
514(073) Навчальна програма з геометрії
514(075.3) Підручник з геометрії для середньої школи

2. Індекссування персоналій та колективних біографій

- для індекссування персоналій та колективних біографій дотримуватись таких схем: галузь (092), наприклад:
797.2(092) Біографія олімпійської чемпіонки з плавання Яни Ключкової;
- для індекссування біографій видатних осіб і в разі неможливості визначити окрему галузь , використовувати 929 А/Я, наприклад:
929 Шевченко або 929 Шев – Біографія Тараса Шевченка
- для індекссування колективних біографій без конкретного визначеної галузі використовувати 929 (визначник місця), наприклад:
929 (477) Видатні діячі України.

Таблиця 1е. Загальні визначники місця

(477) Україна

(477-25) Столиця України

(477-22) Села України

(477-21) Міста України

(477.62) Донецька область

(477.62 – 21) Міста Донецької області

(477.62 – 21 Добропілля) Місто Добропілля

